

NÁVRH

na skrátene legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Vláda Slovenskej republiky predkladá návrh na skrátene legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „vládný návrh zákona“).

V súvislosti so zámerom naplnenia požiadaviek ambulantných lekárov slúžiacich v ambulantných pohotovostných službách (ďalej len „APS“), ktorými sa zabezpečí stiahnutie výpovedí zo strany lekárov v APS, ako aj zamedzenie trendu poklesu záujmu o štúdium jednotlivých profesií zo strany študentov, odchodu zdravotníckych pracovníkov zo systému zdravotníctva, prípadne odchodu lekárov do dôchodku, kedy je ohrozené poskytovanie zdravotnej starostlivosti formou ambulantnej pohotovostnej služby, navrhovaná právna úprava stabilizuje vzniknutú situáciu. Cieľom navrhovanej právnej úpravy je udržať dostupnosť APS so súčasnými poddimenzovanými personálnymi kapacitami a zabezpečiť nadväznosť a časovú efektivitu poskytnutej zdravotnej starostlivosti. Bez prijatia stabilizačných opatrení je ohrozená udržateľnosť dostupnosti všeobecnej ambulantnej starostlivosti v Slovenskej republike, čo nepriamo následne znamená aj ohrozenie udržateľnosti prevádzkovania samotných ambulancií pevnej APS, pretože táto činnosť je vo väčšine zabezpečovaná tými istými všeobecnými lekármi a primárnymi pediatriami, ktorí cez deň prevádzkujú svoje všeobecné ambulancie.

V priebehu posledných rokov nabrala dynamika vývoja personálnych kapacít všeobecných lekárov a primárnych pediatrov výrazne nepriaznivý trend. Jednou z hlavných príčin je fakt, že tento segment bol niekoľko dekád na okraji záujmu a bez realizácie potrebných stabilizačných zmien a opatrení. Okrem nepriaznivej demografickej štruktúry, kde napríklad priemerný vek primárnych pediatrov je 59 rokov, sa iba v priebehu posledných dvoch rokov prehĺbil nedostatok primárnych pediatrov zo 137 na 223 chýbajúcich lekárskeho miest v Slovenskej republike. K 1. januáru 2022 pritom verejnú sieť poskytovateľov všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dospelých v Slovenskej republike tvorilo 993 lekárskeho miest a chýba 17% lekárskeho miest s nepriaznivou predikciou.

V situácii, kde takmer polovica (48% k 1. januáru 2022) všetkých primárnych pediatrov vo všeobecnej ambulantnej starostlivosti v Slovenskej republike je v dôchodkovom veku je zrejmé, že ide o vysokú mieru zaťaženia lekárov v dôchodkovom veku. Títo lekári po službe opúšťajú APS po 22. hodine a začínajú v nasledujúce ráno poskytovať zdravotnú starostlivosť pre pacientov vo svojich ambulanciách bez patričného oddychu. Vysoký priemerný vek primárnych pediatrov je jedným z najväčších rizík udržateľnosti prevádzkovania APS v Slovenskej republike.

Taktiež so zreteľom na ustanovenia Zákonníka práce sa týmto zabezpečí, aby lekári vykonávali svoju činnosť v zákonných intenciách najmä s prihliadnutím na ustanovenia Zákonníka práce upravujúce pracovný čas (§ 85 Zákonníka práce) a nepretržitý denný

odpočinok a nepretržitý odpočinok v týždni (§ 92 a 93 Zákonníka práce). Z dôvodu značnej poddimenzovanosti personálnych kapacít, ktorými sa zabezpečuje riadny chod APS, nie je preto ničím výnimočným, že prevádzka APS sa zabezpečuje aj formou práce nadčas. Podľa ustanovenia § 97 ods. 5 Zákonníka práce môže zamestnávateľ zamestnancovi prácu nadčas nariadiť alebo sa na vykonaní práce nadčas môže so zamestnancom dohodnúť. V oboch prípadoch však musí byť naplnená podmienka, že prácou nadčas sa zabezpečí pokrytie prechodnej a naliehavej zvýšenej potreby práce alebo sa prácou nadčas zabezpečuje verejný záujem. Podľa § 97 ods. 7 Zákonníka práce môže zamestnávateľ zamestnancovi vykonávajúcemu zdravotnícke povolanie, po dohode so zástupcami zamestnancov, nariadiť prácu nadčas v rozsahu najviac 250 hodín v priebehu kalendárneho roku. Podľa § 97 ods. 12 Zákonníka práce zamestnancovi, ktorý vykonáva zdravotnícke povolanie podľa osobitného predpisu a ktorý dovŕšil vek 50 rokov, nemožno nariadiť prácu nadčas. Práca nadčas je prípustná len po dohode s týmto zamestnancom.

Vzhľadom na vysoké riziko výpovedí lekárov z APS od 1. septembra 2023 vyplývajúce, predovšetkým zo skutočnosti, že prevádzku ASP zabezpečujú nad maximálny prípustný rozsah výkonu práce ustanovený Zákonníkom práce, čím môže dôjsť ku kolapsu siete APS, a teda zo strany štátu nebude možné garantovať výkon ústavného práva na ochranu zdravia (čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 31 Listiny základných práv a slobôd), pretože nedostatok personálneho zabezpečenia zamedzí plneniu činností vyplývajúcich poskytovateľom zdravotnej starostlivosti zo všeobecne záväzných právnych predpisov, ako aj vzhľadom na potrebu urýchlenej stabilizácie personálneho zabezpečenia APS, sa navrhuje, aby vládny návrh zákona nadobudol účinnosť 1. januára 2024.

Návrhom zákona sa zároveň zvyšuje výška úhrady poistenca za návštevu ambulantnej pohotovostnej služby a ústavnej pohotovostnej služby, pričom hlavným účelom je preventívne zamedziť ich zneužívaniu pacientmi a znížiť preťaženie zdravotníckych pracovníkov, čo povedie k zabezpečeniu liečby najvážnejších stavov adekvátnymi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a skráteniu čakacích dôb na ambulantných a ústavných pohotovostných službách. Taktiež sa explicitne upravuje povinnosť, aby ordinačné hodiny pre zdravotnícke zariadenia poskytujúce všeobecnú ambulantnú starostlivosť boli poskytované počas piatich dní v týždni, čím sa zabezpečí dostupnosť všeobecnej ambulantnej starostlivosti v rozsahu celého pracovného týždňa. Tým sa zabezpečí adekvátne dostupnosť všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre pacientov vyžadujúcich poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

Vyššie uvedené determinuje opodstatnenosť potreby aplikácie § 89 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, a teda potreby navrhnuť Národnej rade Slovenskej republiky, aby sa vzhľadom na skutočnosť, že môže dôjsť nielen k ohrozeniu základných ľudských práv a slobôd, ale aj k potenciálnym značným hospodárskym škodám štátu, uzniesla na skrátrenom legislatívnom konaní o tomto vládnom návrhu zákona.